

TEKOÄLYÄ KOULUUN

Opetusmateriaali
luokille 7-9

SISÄLLYS

Mitä generatiivinen tekoäly on?

Tekoälyn ympäristövaikutukset

Tekoälyn eettiset ongelmat

Tekoälystä uutisointi

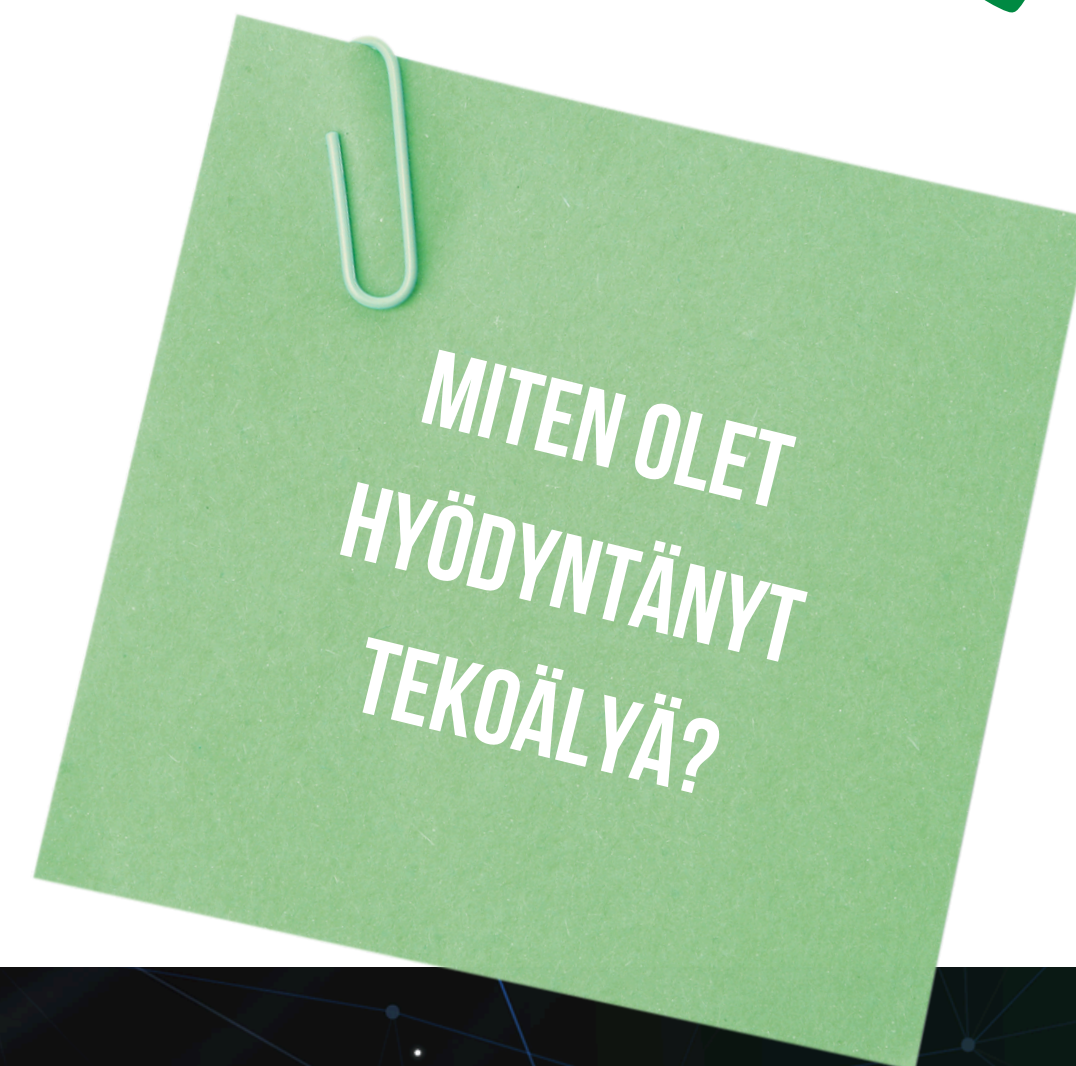
Tekoäly työelämässä

Jokaisesta aiheesta on tietoruutu, pieni keskustelutehtävä ja oppilaan monisteen oikeat vastaukset!

MITÄ GENERATIIVINEN TEKOÄLY ON?

- Generatiivinen tekoäly on tekoälyn muoto, joka luo uutta ihmisen kirjoittaman kehotteen pohjalta.
- Tekoälyä koulutetaan datalla. Kun tekoälyn kielimalli saa monipuolista dataa, se pystyy vastamaan kehoitteisiin paremmin.

2

JATKA VIRKKEITÄ. *Esim.*

Generatiivinen tekoäly osaa... *luoda uutta, kuten tekstiä, kuvia, videota, musiikkia ja koodia.*

Tekoälyä voidaan kouluttaa... *monipuolisella datalla, kuten artikkeleilla, kirjoilla ja koodilla.*

Tekoälyn tuottama tieto... *voi olla vinoutunutta tai sisältää virhepäätelmiä.*

Käyttäjän täytyy... *suhtautua kriittisesti tekoälyn tuottamaan sisältöön.*

3

MISTÄ KÄSITTEESTÄ ON KYSE? KIRJOITA.

a. Tekoäly tuottaa virheellistä tietoa tai tekoälyn käyttäjä tulkitsee tekoälyn tuottaman tiedon väärin.

virhepäätelmä

---

b. Tekoäly tuottaa vastauksen, joka sisältää yksipuolista tai syrjivää sisältöä, kuten virheellisiä yleistyksiä tai stereotypioita.

vinouma

---

c. Tekoälyn muoto, joka osaa luoda uutta kuvaa, videota, tekstiä, musiikkia ja koodia.

generatiivinen tekoäly

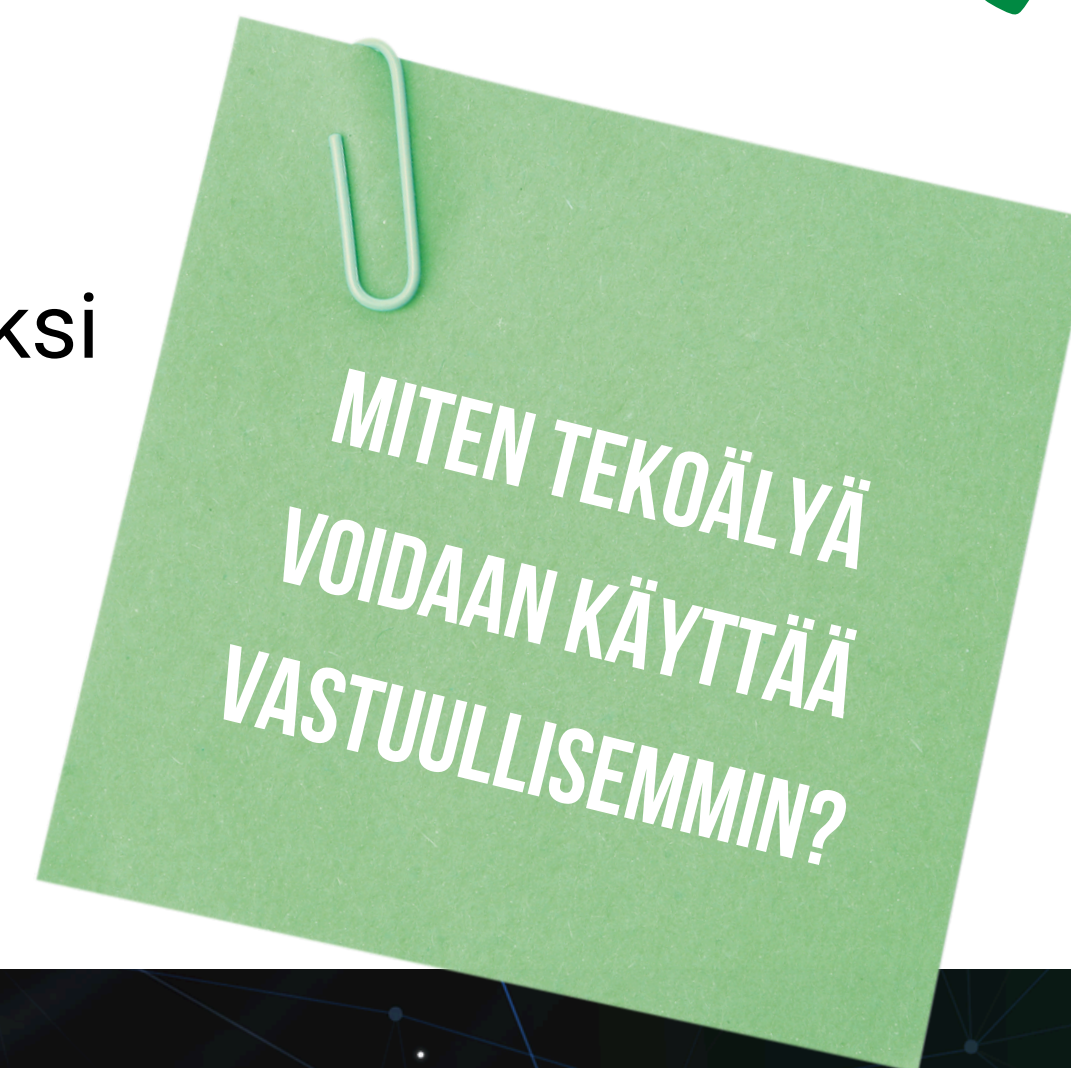
d. Tekoälylle kirjoitettava pyyntö, jonka pohjalta tekoäly toimii.

kehote, syöte tai prompti (engl. prompt)

TEKOÄLYN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

- Tekoäly kuormittaa ympäristöä. Datakeskukset kuluttavat paljon vettä ja sähköä. Lisäksi niiden rakentamiseen tarvitaan mineraaleja ja metalleja.
- Tekoälyn avulla voidaan tehostaa esimerkiksi tehtaiden toimintaa, jolloin luonnonvaroja säästyy.
- Käytä tekoälyä vain tarpeeseen.

2

VASTAA KYSYMYKSIIN TEKSTIN PERUSTEELLA.

a. Mitä ympäristöongelmia tekoälyn käyttö aiheuttaa?

Tekoälyn käyttö kuluttaa paljon sähköä ja vettä. Datakeskuksiin käytettävien mineraalien ja

---

metallien louhiminen kuormittaa ympäristöä. Datakeskuksissa syntyy vaarallista jätettä.

---

b. Mitä hyötyä tekoälystä voi olla?

Tekoälyllä voidaan tehostaa toimintaa esimerkiksi teollisuudessa. Tekoäly voi huomata ongelmat,

---

ennen ihmistä. Tekoälyä voidaan käyttää oppilaiden tukemiseen kouluissa.

3

JATKA VIRKKEITÄ. PERUSTELE. *Oppilaan oma vastaus.*

a. Tekoälyn käyttäminen on mielestäni...

---

b. Voisin käyttää tekoälyä...

---

c. Tulevaisuudessa tekoäly....

4

SUUNNITTELE JA KIRJOITA TEKOÄLYN JÄRKEVÄN KÄYTÖN OHJEET.

- Mieti, miten tekoälyä voidaan käyttää järkevästi.
- Pohdi asiaa esimerkiksi ympäristön ja oppimisen näkökulmista.

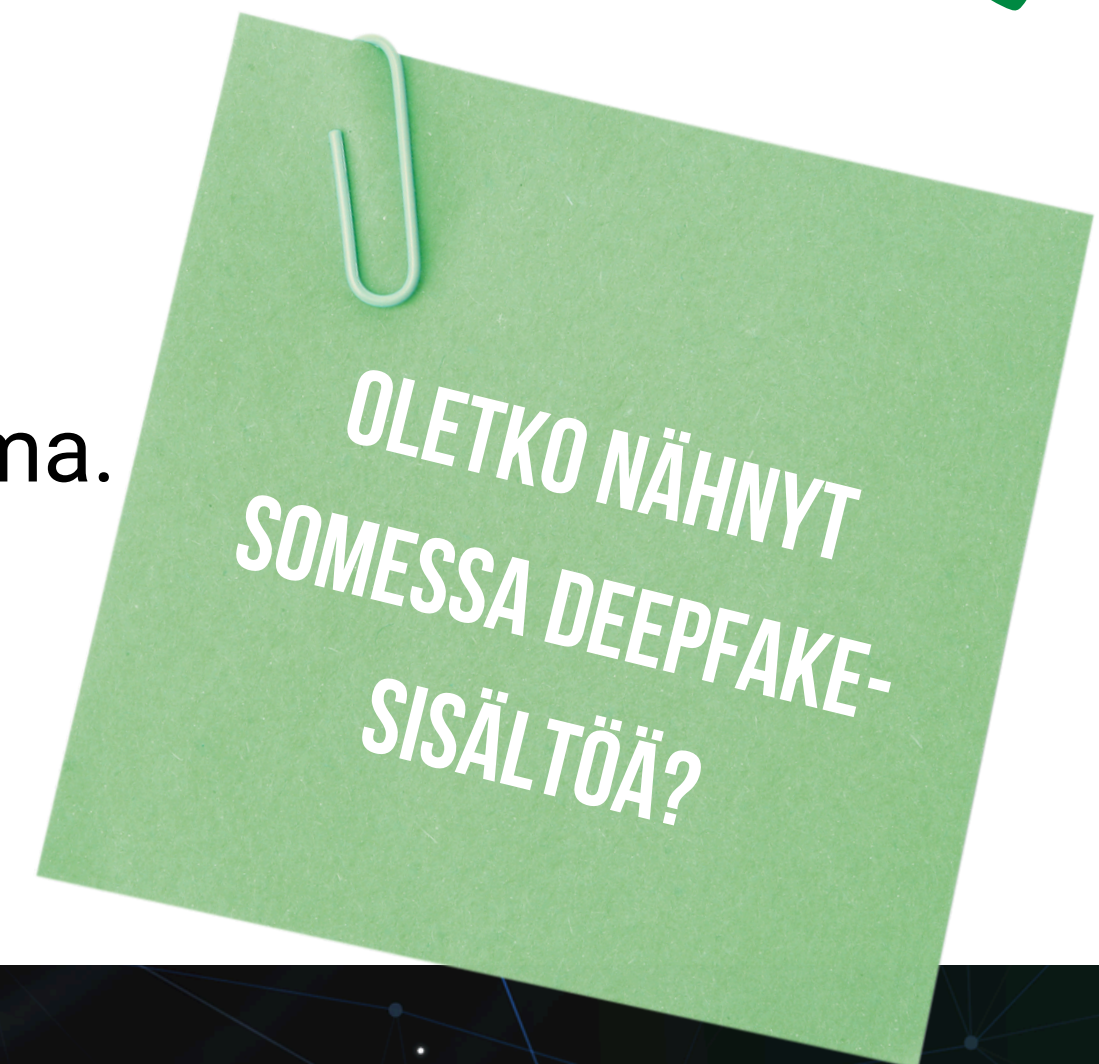
Esim.

NÄIN KÄYTÄT TEKOÄLYÄ JÄRKEVÄSTI:

- 1 *Käytän tekoälyä vain tarpeeseen.*
- 2 *Tekoäly ei korvaa oppimista.*
- 3 *Käytän kouluni hyväksymiä tekoälypalveluja.*
- 4 *Arvioin tekoälyn tuottamaa tietoa.*
- 5 *Kokeilen rohkeasti uusia tapoja käyttää tekoälyä.*

TEKOÄLYN EETTISET ONGELMAT

- Tekoäly tekee joskus virhepäätelmiä eli tuottaa väärää tietoa. Tekoäly voi myös tuottaa vinoutunutta sisältöä eli esimerkiksi vahvistaa ennakkoluuloja tai syrjiä.
- Deepfake on aidon näköinen video, kuva tai ääni, joka on tekoälyn tekemä tai muokkaama.
- Tekoälyn tuottaman tekstin väittäminen omaksi on plagiointia.

2

KUVITTELE, ETTÄ TEKÖÄLYN KOULUTTAMISEEN KÄYTETTY DATA ON 1950-LUVULTA JA SITÄ AIEMMIN.
MILLAISIA VINOUMIA TEKÖÄLY VOI TUOTTAA?

Kehote: Miten kotityöt pitäisi jakaa?

Tekoäly kertoisi, että kotityöt kuuluvat emännälle. Tekoäly loisi vinouman siitä, että on olemassa naisten ja miesten työt.

Kehote: Mikä ammatti sopisi naiselle?

Tekoäly ehdottaisi sopiviksi ammateiksi esim. kansakoulunopettajaa, konekirjoittajaa ja sihteeriä. Se ei ehdottaisi miesvaltaisia aloja.

Kehote: Mitä herkkuja kannattaa tarjota kavereille leffaillassa?

Tekoäly ei ehdottaisi nachoja ja salsaa. Se loisi vinouman siitä, että makeiset, voileivät ja marjamehu ovat tavallisia leffaherkkuja.

KOKEILE TÄTÄ ITSE
KEHOTTEELLA:
"Kuvittele, että tekoäly on
koulutettu datalla, joka on
1950-luvulta ja sitä aiemmin.
Mitä tekoäly vastaisi näihin
kysymyksiin?"

3

VASTAA KYSYMYKSIIN.

a. Mitä haittaa deepfake-sisällöstä voi olla?

Deepfaken avulla voidaan kiusata tai loukata toista. Deepfaken avulla voidaan

---

saada esim. poliitikko sanomaan jotakin ja vaikuttaa tällä tavalla vaaleihin.

Deepfakea on käytetty huijauspuheluihin.

---

b. Miten tekoälyä voi käyttää koulutehtävissä hyödyksi?

Esim. Pyydän tekoälyä selittämään vaikean aiheen mahdollisimman selkeästi.

Annan muistiinpanot tekoälylle ja pyydän siltä harjoituskokeen.

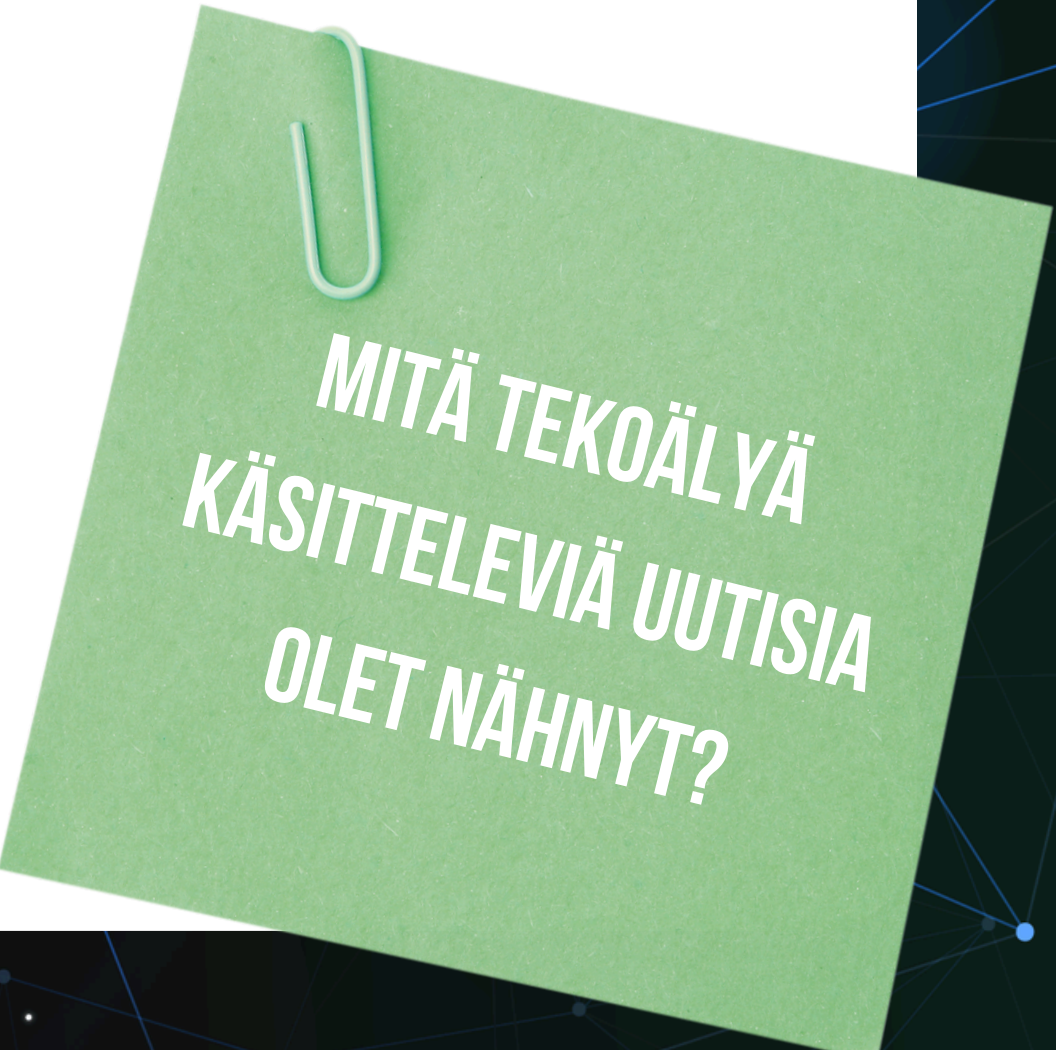

Lataan tekoälylle tekemäni esitelmän ja kysyn siihen parannusehdotuksia.

TEKOÄLYSTÄ UUTISOINTI

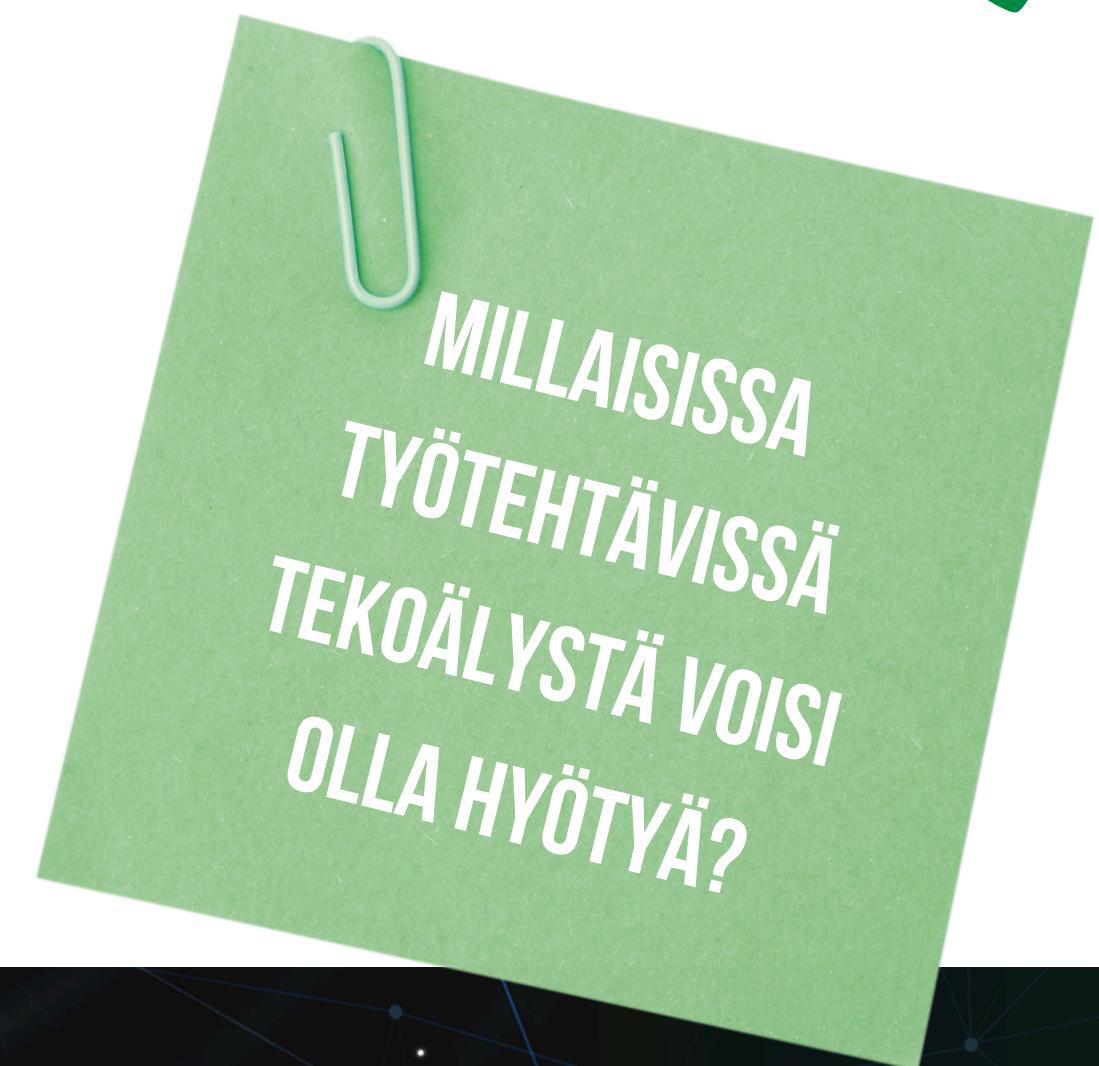
- Tekoälystä on uutisoitu paljon, koska sen käyttö on lisääntynyt nopeasti.
  - *SVT:n tekoälyllä luodut lastenohjelmat suututtivat Ruotsissa – ”Silkkaa aivomätää”* (hs.fi, 14.2.2026)
  - *Datakeskusyhtiö Nebius rakentaa valtavan tekoälytehtaan Lappeenrantaan* (yle.fi, 31.3.2026)
  - *Mikään ala ei ole ”turvassa” tekoälyltä – Näin sen kanssa tulee toimeen* (yle.fi 21.3.2026)

MITÄ TEKOÄLYÄ
KÄSITTELEVIÄ UUTISIA
OLET NÄHNYT?

TEKOÄLY TYÖELÄMÄSSÄ

- Tekoäly muuttaa työelämää nopeasti.
- Monissa työtehtävissä tekoälyä voidaan hyödyntää esimerkiksi tehostamaan työntekoa.
- Tekoälyä täytyy käyttää vastuullisesti. Käyttäjän täytyy aina tarkistaa tekoälyn tuottama tieto.

a. Mitä hyötyä henkilöt ovat saaneet tekoälystä?

Tekoäly on tehostanut heidän työntekoaan. Se on myös auttanut kirjoittamaan selkeämpiä sähköposteja ja auttanut ymmärtämään asioita paremmin.

b. Millä muilla tavoilla tekoäly voi auttaa työelämässä?

Esim. tiivistelmien luominen, kokousmuistiinpanot, virheiden ja puutteiden etsiminen tekstistä tai koodista, käyttöohjeiden kääntäminen toiselle kielelle.

b. Mitä työtehtäviä tekoäly ei voi tehdä?

Lähes kaikissa ammateissa voi käyttää tekoälyä apuna. Tekoäly ei voi tehdä esim. tunneälyä, johtamista, kädentaitoja tai aitoa luovuutta vaativia työtehtäviä.